

Pariški mirovni načrt izzval politično krizo na Angleškem

Koncesije, ki sta jih Anglija in Francija ponudili Italiji na račun Abesinije, če Mussolini ustavi vojno v Afriki, povzročile vihar. Mala antanta bo pobijala mirovni načrt na seji sveta Lige narodov. Italijanska armada v Afriki se pripravja na novo ofenzivo

London, 16. dec. — Vlada Velike Britanije je alarmirana zaradi silnih protestov proti mirovnemu načrtu, ki sta ga skopala angleški zunanji minister Austre in francoski premier Laval v Parizu. Obeta se vroč boj v parlamentu, od čigar izida zaradi vojna ali mir v Evropi.

Ob koncu tedna je bilo izmed mnogih več diplomatičnih not od Londona in evropskih držav. Tu se govori, da je križ, ki jo je izzval pariški načrt, najjuga Baldwinovo vlado. Možje, da bo opozicija prisilila Barea na resignacijo.

Premier Baldwin se je sinoči vrnil v London iz Chequers, kjer je konferiral s stotnikom Blomom, britskim reprezentantom v Ligi narodov, ki mu je ponudil situacijo. Pozneje je imel Baldwin sestanek z drugimi člani kabineta.

Barea, čigar ostavko zahtevajo laboristi, se bo danes vrnil v London iz Švice, kamor je bil odšel na kratke počitnice po končani Lavalom, nakar bo Baldwin sklical sejo kabineta. O ostavki o pariškem paktu se bo odločila v parlamentu v četrtek in Baldwin bo moral odgovarjati na obdolžitve laboristov, da se je izgovoril obljubam, ki jih je dal v parlamentu in izdal Ligo narodov, ko je njegov kabinet sprejel pariški načrt, ki daje veljavo kos Abesinije Mussoliniju, ki Zeneva proglasila napadalca, ko je italijanska armada invadirala afriško državo.

Pariz, 16. dec. — Tu je bilo poročeno namignjeno, da Francija in Anglija intrigrirata za hrbtom Lige narodov in da sta že sklenili tajni dogovor s Mussolinijem glede končanja afriškega konflikta. Zaupna poročila iz Italije kaže, da je italijanski diktator pozval svojega zeta grofa Ciana iz Afrike ter ga imenoval za člana delegacije, ki se bo udeležila mirovnih pogajanj v Ženevi.

To je prva vest, da bo Italija mirovno delegacijo v Ženevi. V zvezi s tem so se pojavile govorice, da bo svet Lige narodov, ki se snide na svoji seji v sredo, ubil francosko-italijanski mirovni načrt in tako sprejel pogajanja, na drugi strani pa naglašajo, da ima Mussolini drugačne informacije.

Znamenja kažejo, da Francija in Anglija ne bosta mogli izpolniti obljub, ki sta jih dali Mussoliniju, ker se je pojavila velika opozicija proti mirovnemu načrtu v obeh državah. Da so socialni radikalci v Franciji proti tajni diplomatski spletkam, je razvidno iz Herriotovega govora, ki ga je imel včeraj v parlamentu. Herriot je dejal, da njegova skupina pobijala pariški načrt, ki ni v soglasju s politično Ligo narodov in načelih Lige narodov.

Nicholas Titulescu, rumunski zunanji minister, je tudi naznanil, da bo v imenu male antante opozicija. Čehoslovaška in Poljska pobijala pariški načrt na seji sveta Lige narodov. On pa govori, da mala antanta odločno nastopa osvajanju teritorialnih interesov.

Španija pred veliko volilno bitko

Sedanji parlament bo razpuščen

Madrid, 16. dec. — Kriza španske vlade, ki traja že teden dni, še danes ni rešena. Najnovejši kandidat za predsednika vlade je Manuel Portela Valladares, ki je sicer sestavil vlado, toda njegov kabinet je tako šibek, da ne dobi podpore v zbornici. Predsednik španske republike Zamora je zdaj sprevidel, da druge poti ni, kakor da razpusti parlament in razpiše volitve. Razpust bo objavljen še te dni.

Španske politične stranke od monarhistov in katoliških fašistov na desnici do komunistov na levi so se že zagnale v volilno kampanjo. Levičarji kakor desničarji napovedujejo volilno zmago zase. Klerofašisti ostro kritizirajo predsednika Zamora, ker noče poveriti sestave vlade njihovemu voditelju Gilu Roblesu. Klerofašisti pravijo da Robles predstavlja večino v sedanji zbornici, zdaj pa napovedujejo gotovo zmago pri volitvah s pomočjo monarhistov, s katerimi se bodo zvezali.

Stavka 26,000 delavcev WPA preti v la.

Illinoiska stavka WPA odgodena

Des Moines, Iowa. — Več ko 300 delegatov organizacije religioznih delavcev je v nedeljo zaključilo, da delavci WPA v tej državi stopijo v splošno stavko 2. januarja. Religiozni delavci zahtevajo običajno plačo za delo pri religioznih projektih. Zastopniki organizacije religioznih delavcev so pooblastili federacijo delavskih unij v Iowi, da zastopa tudi njihovo organizacijo in pozvali so vse delavske unije, naj stavarke podpirajo in jim pomagajo pri piketni službi. Religiozne plače nazivajo "stradalne". WPA plačuje za težaško delo \$40 mesečno in \$85 mesečno za delo izurjenih delavcev; delovnik v obeh slučajih je 120 ur v tednu.

Stauton, Ill. — Delegatje, ki zastopajo delavce WPA v 75 illinoiskih mestih, vključivši Chicago, so zadnje nedelje zaključili s 83 glasovi proti 19, da se stavka religioznih delavcev v Illinoisu preloži na "ugodnejši čas". Sklep se glasi, da korak nazaj zdaj pomeni dva koraka naprej kasneje. Delavci illinoiske WPA tudi zahtevajo običajne plače, 30 ur dela v tednu in brezplačno vožnjo na delo in z dela.

ras Desta Demtu, zet cesarja Selassieja. Mussolini je imel včeraj sestanek z ravnatelji letalskih družb, na katerem so razpravljali o povečanju produkcije bombnih letal, dasi so letalske tovarne že sedaj silno zaposlene. Dalje se je izvedelo, da Mussolini ne bo odgovoril Franciji in Angliji glede predloženega mirovnega načrta, dokler ne bo o stvari razpravljali vrhovni fašistični svet, ki se sestane na svoji seji v sredo.

Upor profesorjev proti prisegi

Justični tajnik v Mass. grozi s kaznjijo

Boston, Mass. — (FP) — Odkar je ta država dobila zakon, ki zahteva od vseh učiteljev prisego "lojalnosti", je med profesorji na kolegijih in univerzah pričela vstajati revolta, kar je slabo znamenje za — lojalnost in 100% patriotizem.

Profesorji na harvardski odvetniški šoli so se z državnim justičnim tajnikom spustili v besedno kontroverzo radi tega zakona, nakar je slednji zagrozil, da bo tej in tudi vsaki drugi šoli, ki bi se uprla, odvzel čarter ali poslovnicu.

Profesorji advokature, ki že morajo predeti vse o zakonih, so mu odgovorili, da jemanje poslovnic šolskim institucijam ne spada v njegovo področje, ampak le sodiščem. V njegovo področje spada le enforsiranje postav.

V kolegiju Tufts sta dva profesorja raje pustila službo kakor pa položita "prisego lojalnosti". Sloviti geolog dr. Kirtley Mather s Harvarda je tudi noče položiti, vsled česar zna izgubiti službo. Kakor poročajo, bo ta univerza skušala razveljaviti ta zakon pred vrhovnim sodiščem. Dr. J. Edgar Park s kolegija Wheaton pa poziva vse učiteljske in druge v "skupno fronto proti histerični zakonodaji."

Italijansko prodiranje zahteva velike žrtve

Khartum, angleško-egiptski Sudan, 6. dec. — Poročila, ki prihajajo sem iz severne Abesinije, govore o številnih italijanskih žrtvah v cestnih nesrečah pri prodiranju v notranjost dežele. Vesti o teh žrtvah prikriva drastična italijanska cenzura, toda izvedelo se je, da so številnejše nego izgube v aktualnih bitkah z Abesinci. Nepotrjeno poročilo se glasi, da je skupina dvanajstih italijanskih letalcev strmoglavila v prepadih in se ubila. V prepadih ob gorških cestah leži stotine italijanskih tovornih avtov, ki so zgoreli pot in strmoglavili v globino.

ADF PUSTILA AVTNE STAVKARJE NA CEDILU

Vodje federacije ne sodelujejo s stavkarji pri Motor Products

DELEGACIJA PRI GREENU

Washington. — (FP) — Deputacija stavkarjev pri Motor Products kompaniji v Detroitu je zastoj prišla v Washington, da pridobi tudi vodje Ameriške delavske federacije za sodelovanje v tej stavki. Deputacijo sta tvorila Tom Farry, član unije Mechanics Educational Society, in Joseph Daylor, član Automotive Industrial unije.

Stavko vodijo tri neodvisne unije, ki so v procesu združenja. Vsaj med voditelji je prišlo do sporazuma za združenje, katerega pa mora potrditi članstvo prizadetih organizacij. Edina unija, ki ne kooperira, pač pa njeni člani srebajo, je avtna unija Ameriške delavske federacije. Člani so sicer odglašovali, da so pripravljeni pridružiti se stavki, če v to privoli predsednik mednarodne unije Francis Dillon, katerega je na to mesto postavil ustanovni konvenciji Green proti volji večine delegatov, in Loren Houser, predsednik krajevne unije, ki smeta okleati stavko.

Green je zastopnikoma stavkarjev povedal, da ima Dillon polno moč o tem odločiti kolikor se federacije tiče in da vsled tega on ne bo interveniral v interesu stavkarjev. Dillon pa je odklonil kooperacijo svoje unije in obenem odredil, naj pravni zastopnik federacije Charlton Ogburn vložil pri vladnem delavskem odboru zahtevo za tovarniške volitve pri tej družbi.

Parry in Daylor sta rekla, da je vprašanje hitre zmage v tej stavki velike važnosti z ozirom na organiziranje avtnih delavcev. Stavkarji vztrajajo kljub blagajni.

"Mi smo prepričani, ako se nam pridruži tudi avtna unija ADF, da lahko zmagamo. V slučaju, da pa ne dobimo kooperacije s strani A. D. F. in nagle (Dalje na 3. strani.)"

Mehiški predsednik udaril opozicijo

Odslovil je Callésova generala, da prepreči puč

Mexico City, 16. dec. — Predsednik Lazaro Cardenas je včeraj opazil pristaše bivšega predsednika Callesa, da dobi kontrolo nad situacijo in prepreči militaristični puč. Odstavil je generala Medina Veytia, načelnika militaristične cone Mehške doline, in generala Joquina Amara, direktorja državne militaristične akademije. Zadnje soboto je Cardenas izključil tudi pet senatorjev na obtožbo prevratnih aktivnosti. Vsi so politični pristaši Callesa.

Obdolžitve, ki so bile včeraj objavljene, se glase, da so prizadeti organizirali zaroto proti vladi. Imeli so tajne sestanke s Callesom, ki se je vrnil v Mehiko, da spet prevzame kontrolo nad vlado.

Do preloma med Cardenasom in Callesom je prišlo v juniju tega leta, ko je prvi odklonil Callesove sugestije glede ekonomskih in političnih smernic.

Neutrálni politični opazovalci pravijo, da je Calles naredil taktično napako, ko se je vrnil v Mehiko z namenom, da s pomočjo svojih pristašev v armadi strmoglavlj Cardenasovo vlado. Rezidenca, v kateri se je Calles nastanil, je obdana z močno vojsko in policijsko stražo, ki skrbno pazi nanj.

Predsednik Cardenas je v zadnjem času dobil zagotovila od delavskih organizacij, učiteljev, podeželskega prebivalstva in drugih močnih grup, v katerih naglašajo, da so pripravljeno boriti se proti Callesu. Vladno glasilo "El Nacional" je ob priložnosti bivšega predsednika pisalo, "da je mehiško ljudstvo proti Callesu in bo odločno podpiralo Cardenasovo politiko."

Hud boj med sportniki radi hitlerizma

Nasprotniki Hitlerjeve olimpijade "moralno zmagali"

New York. — (FP) — Opozicija v Ameriški amaterski sportni zvezi, ki se bori proti temu, da bi se ameriški atleti udeležili prihodnje olimpijade v Berlinu v znak protesta proti Hitlerjevemu barbarizmu, so na konferenci te zveze dobili — "moralno zmago."

Moralno so zmagali v tem, da je bil predlog, da zveza pošlje v Nemčijo preiskovalni odbor, sprejet le z dvema in pol glasom večine. Opozicija vodi sodnik J. Mahoney, ki je resigniral od predsedništva zveze, ker pravi, da ne more sodelovati v akciji za ameriško sodelovanje v tej olimpijadi. V opoziciji je večina aktivnih klubov, toda pri zvezi imajo sistem "mrtve roke", to je pravico bivših vodjev do odločanja.

Opozicija se v glavnem opira na argument, ker so naciji diskvalificirali nemške atlete, ki niso rasno, politično ali versko "košer". V olimpijadi bodo lahko sodelovali le nacistični atleti.

Medcerkveni boj oholi porodne kontrole

New York. — Dvanajst durovov — katere cerkve, ni povečala — je naslovilo apel na katoliško cerkev v Ameriki, naj drži roke proč od stvari, ki so zunaj njenega področja. Stvar se tiče kontraceptivne kontrole rojstev, kateri katoliška cerkev nasprotuje. Duhovniki pravijo v svojem apelu, da katoliška cerkev ima pravico zahtevati od svojih vernikov, naj se drže naukov svoje cerkve, nima pa pravice usiljevati svojih naukov in prakse nim Američanom, ki niso katoliki.

SIMPATIJE ZA REVEŽE, DENAR ZA BOGATINE

Administracija pričela nasičevati brezposelne s toplimi besedami

OBNAVLJANJE STARE IGRE

Washington. — (FP) — V bodoči predsedniški kampanji, ki je neoficielno že v teku med obema starih strankama, bodo "pozabljeni" — brezposelni in drugi reveži — deležni dosti toplih besed s strani "newdealske" administracije, dočim bodo "gentleman" v toplih in dobro založenih klubih, kakor je predsednik krstil v svojem prvem kampanjskem govoru v Atlanti, Ga., svoje burbonske kritike, deležni — besedne "persekucije."

Veliko simpatij za reveže in zgoče besede za bogatine, to bo očitno demokratska strategija v prihodnji kampanji. Pravilneje je treba to tako razumeti: dosti bunka za delavske sloje, denar pa za bogatine.

"Splošna preiskava pokazuje," je rekel predsednik v omenjenem govoru na jugu, "da povprečni Američan živi, kakor bi rekel zdravnik, na tretjevrstni dieti ... ker ameriške mase nimajo potrebne kupne sile, da bi jedle več in bolj živež."

Te besede so lepe in tudi resnične, toda če se pomisli, da je religiozna administracija prav isti dan v Washingtonu naznanila, da je direktnega relifa definitivno konec, niso take predsednikove besede nič drugega kot prazne, lahko bi rekli, hinavske simpatije do revežev in torej navaden bunk. Milijonom "neupovsljivcem", za katere nima ameriški kapitalizem več dela, čeprav je med njimi velik del še krepkih ljudi srednjih let, take besede sigurno ne bodo nič pomagale. Od simpatij se ne more nikdo najesti, obleti se in ne priti do udobnega stanovanja ali pa zdravniške oskrbe, pa naj pridejo od papeža ali od Roosevelta.

In v zvezi z odpravo zveznega relifa je že deset držav naznanilo, da revežev, ki so izgubili vladno dolo, ne bodo prevzela na svoje rame, bodisi ker tega bremena ne zmorejo ali ga pa cinično odklanjajo. V samem federalnem distriktu je bil relif v začetku decembra znižan za 25%.

Torej reveži, ki so direktno na ramah zvezne vlade, si za naprej ne bodo mogli privoščiti niti tretjevrstne diete, ampak se bodo morali zadovoljiti s četrto ali peto kurjijo. V preteklosti je budget povprečno znašal za družino \$30 na mesec, zdaj pa je bil znižan na \$22.64. In v Washingtonu ne more niti posamezni brezposlec izhajati niti s tretjevrstno dieto s tem denarjem, še manj pa družine.

Pa tudi religiozni delavci z "zaščitnimi" plačami bodo na splošno imeli nižji standard kakor pod prejšnjo zvezno direktno dolo.

Kar se tiče "gentlemanov" v toplih in dobro preskrbljenih klubih, ki so po nastopu Rooseveltove administracije pomnili jedi iz njenih rok in bili pripravljani na zvišanje zveznega dolga na 55 ali celo na 70 milijard, kakor je predsednik rekel v istem govoru, se sedaj več ne boje "besedne persekucije". Ta jim je seveda zoperna in se vsled tega vračajo v republikanski tabor, čeprav jih je sedanja administracija v veliki meri pomagala na nogo in so poleg milijard, katere so dobili od vlade, zopet pričeli grmaditi velike profite.

O vsem tem vprašanju ni med republikanci in demokrati nobene principielne razlike. Kq je (Dalje na 3. strani.)

V organizaciji je moč delavstva. (Narisa! Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Glasovi iz naselbin

Kako je bilo na lovu

Johnstown, Pa. — "Ker nimaš dela in tudi jaz delam le par dni na teden, zato bi bilo dobro, da si preženemo čas postavljanja na kak drugačen način." me nagovoril prijatelj Jože. "Hajdi! Za lovsko licenco in nekaj patronov že se premorč, puško si pa kje izposodiš. Pripravi se tudi ti, pa gremo v hribe. Boš videl, da ne bo brez uspeha. Šest nas bo. Glej, vsa ta družba — Janez, jaz in moj sin se odpeljemo z našo karo, ti, Tomo in Lindy (iz Johnstowna) pa z Lindyjevo lizo. Odhod v sredo točno ob 5. uri zjutraj, da pridemo dovolj časno na mesto in presenetimo zajčjo zalego tik ob koncu njegove ponočne krokanja. Jaz vem, kje imajo sestanke. Videl jih boš na tucete skupaj. Dali bomo vsak en strel in zajcev bo na kožo..."

kot ponavadi — toda k pojdi v hosto. Med tem bo moja stara že skrila veliko pitano jerebico v avto, da boš imel doma kaj pokazati. Tvoji tovariši, ki imajo že vsak svoj plen (razen Janeza, ki ima tudi večno smolo pri lovu), ne bodo nič vedeli, da pelješ domov vsak svoj plen, ki bo vsekakor večji od njihovskega. Tako se je tudi zgodilo. Šest lovcev nas je bilo. Stirje vsak z enim zajcem, Janez z velikim, domače pitanim petelinom, a jaz pa z dvema debelima kurama. Tako se je zaključila moja lovska sezona kot običajno že več let.

Lovski pozdrav!

A. Vidrič.

Še nekaj o načelni izjavi SNPJ

Hermine, Pa. — Podpisani sem član SNPJ že 28 let in njen agitator, odkar je bilo ustanovljeno društvo Edinost št. 23 v Darraghu, Pa. Da sem postal član šele par let pozneje kakor je bila ustanovljena, je ta vzrok, da sem bil že prej član slične organizacije, namreč Arbeiter und Steuerbe Kasse, nemške delavske podporne organizacije, ki je imela še bolj stroga socialistična načela.

Našemu govoru je prisostvoval tudi sosed, Mlinarjev Janez. Videl me je zadržal, mi hitro prisloki na pomoč ter mi ponudi svojo puško. Pojasnjuje mi tudi, da je "kanon" bolj stare sorte, ima pa prednosti pred vsemi drugimi v tem, da se kar sama od sebe orientira na zajce. Ko pride na cilj, se kar sama sproži. Bodi gotov, da ji tudi ne bo ušel, mi pravi.

Z veseljem sem pristal na ponudeno mi uslužnost, preskrbel vse potrebno in bil ob določnem času na mestu. Odpeljali smo se kakih 17 milj v Alleghensko pogorje, se izkobilci iz naših vozil, nakar prevzame vodstvo fronte Janez Pomoranca. Takoj da povelje: "Vsi flinte naladati!" Povelje je storjeno (le svojo je pozabil naladati!).

Vrag vedi, da pri najboljšem upanju je v naših največja smola. Naši lovski psi so se sicer trudili in tudi nekaj podili, toda kdo ve, kam so tirali tiste dolgoušce. Šele okrog polne se mi je začela nuditi prilika. Prisel sem prav blizu velikega zajca, ki me je začudeno gledal. Pomerim. Šklep. Puška ne poč! Zajec pa počasi odkuri kot bi me hotel s tem dražiti. Silno sem bil vznemirljen. Naboj ni dober, sem si mislil. Zamenjam ga. Kmalu potem doživim enak slučaj. Zdelo se mi je čudno. Vzajem si časa in preiščem defekt. Ugotovim, da je bila pri puški strta udarna zmet, kar je pomenilo konec moje lovske sreče za ta dan.

Odkrevsam nazaj k našim avtom. Sedem ter se poslužim vseh debrot, katere je premogla naša proviantura. Jezil sem se nad smolo. Težko mi je bilo misliti kako domov. Vsi moji tovariši obloženi s plenom, a jaz pa — prazen.

Kmalu pridejo moji tovariši za menoj, le dva osrečena, vsaki z enim zajcem, drugi pa prazni. Takoj sem bil bolj vesel. Najbolj sem se bal našega vodje Janeza, ki pa mi je začel tožiti svojo smolo, češ, da je ves dopoldan zapravlil po svoji lastni zažmarjenosti s tem, da je hodil po hosti s — prazno puško! In ko je imel priliko streljati, ni imel nič.

Takoj sem izbral priliko in rek, da vem za prestop, ki nam bo nadomestil izgubo časa za danes. Se je čes, poslušajte, tovariši! Jim rečem. Kakih 10 milj je od tu — lepa pot do tja. Tam so male farne mojih in vaših prijateljev. Na Kantner k Stražarjev in Škrlovim! Pri njih je zajcev nič koliko; pa divjih puranov, velike pitane jerebice, gosti, jeleni, srne in vse polno druge divjadi. Tudi se nam ne bo treba tako silno mučiti. Dodal sem, da se nobenkrat, kadar sem šel tja na lov, nisem prisel prazen domov. Govoril sem jim tako prepričevalno, da so takoj moj predlog soglasno sprejeli. V dobri pol uri smo bili že tam.

Prijavimo se pri obeh, namreč pri Stražarjev in Kotnikovih, ki so nas gostoljubno sprejeli. Mr. Stražarju skrivnostno potelim svojo smolo s puško. "Pojdi in vzemi svojo", mi pravi. Sicer vem, da ne boš nič ustrelil —

ganzacijam zato, ker niso hoteli moliti pred sejami in hoditi k spovedi, kar je bilo obligatno za vsakega člana. Med nami je bila torej potrebna organizacija, ki je svojim članom garantirala versko svobodo in obenem bodrila člane k delavski izobrazbi.

Rudarji, ki so prihajali iz Nemčije in Avstrije, so spoznali to potrebo že tam. To je razvidno iz dopisov Naceta Zlembergerja in drugih pionirjev. Mnogo pa je takih, ki sicer ne pijejo, toda odobravajo, ker vedo, da je bilo tako. Se sedaj imam potrjeno za naročino na delavski list, katerega sem si bil naročil v Nemčiji leta 1900. Naj tukaj povem, kako je prišlo do tega, da sem si naročil Arbeiter Zeitung, se organiziral in postal socialist.

Neko nedeljo sva šla s prijateljem v Nemčiji k maši. Gospod je s prižnice na prostaki način zabavljan čez delavce, češ da se puntamo našim delodajalcem, kar je smrtni greh. Rudarji da zaslužimo od pet do šest mark, v fabrikah pa od tri in pol do štiri marke, kar je preveč. Zadostovalo bi 80 fenigov, ker s tem denarjem se človek lahko preživi. Ker sem plačeval pa 45 mark na mesec za hrano in stanovanje, mi je ob teh besedah takoj šinilo v glavo, da bi me nikdo ne hotel vzeti na hrano, če bi poslušal gospoda. Svojemu prijatelju, ki je v Milwaukeeju, sem šepnil, naj zapustiva cerkev kot protest proti gospodovi pridigi, kar sva tudi storila.

To me je torej odtujilo od cerkve, ker sem takrat spoznal, da duhovni služijo le bogatinom. Takoj sem se naročil na Arbeiter Zeitung in z menoj vred še več drugih, se vpisal v delavsko organizacijo in postal socialist. To je bilo leta 1900. Ako bi naši mladi člani malo poizvedovali, bi lahko slišali še več takih stvari.

Glede korespondenčne šole se strinjam s Simonom Kaučičem, ki je pisal v Prosveti z dne 4. dec. Ne bi škodovalo, ako bi imeli vsaj enkrat na mesec prilogo v angleščini, v kateri bi tudi pojasnili mučeniške žrtve katoliške inkvizicije. Jan Hus je bil na primer komaj pred 500 leti sezgan na grmadi, ker je propagiral reformacijo cerkve. Ali mislite, da se to lahko ne vrne nazaj? Morda se boste smejali in rekli, da so ljudje ne bodo dali več vreči v tako temo. Toda kaj pa je fašizem drugega kakor korak v srednji vek. Kapital, bogastvo, je koncentriran v rokah štirih odstotkov bogatinov — 80% istega. Kaj to pomeni? Ko je padel Rim, je bilo bogastvo v rokah dveh odstotkov ljudi. Vzelo je skoraj tisoč let, predno se je zopet vrnila civilizacija.

Torej kaj hočete sedaj? Dve poti sta pred nami: ena vodi v fašizem in v temni vek, druga pa v blagostanje z odpravo profitnega sistema. Druga pot bo privedla človeštvo do takega luksusa kakor ga svet še ne pozna, ker imamo čudovite stroje za produciranje vseh dobrin. Ampak za dosego tega mora izginiti profitni sistem, stroji pa bi v novi družbi služili človeku. Bili bi ljudska lastnina.

To se pa ne more zgoditi drugače kakor z osvoboditvijo vlade po delavstvu. Vseled tega je potrebna delavska stranka, ki ima tak program. In resolucije, sprejete na konvencijah SNPJ.

Ta konvencija mi je še prav dobro v spominu. Pokojni Jože Zavertnik se je boril ko lev, da je konvencija potekla v korist jednote in prisilila bivšega blagajnika Klobučarja, da je izročil blagajno. Takratni tajnik Frank Kerže je bil od začetka delavskega departamenta v Springfieldu že prejel obvestilo, da bo carter preklican, ako se ne pogodimo in izravnamo homatijske. Konvencija je spravila vse v red in od tedaj je jednota stalno napredovala.

In zakaj je jednota napredovala? Zato, ker je sprejela tak program in principe, da smo agitatorji imeli lahko delo pri naši agitaciji. Tista leta se je namreč socializem dobro razširil; ljudje so se zanimali za unije. In ker je bila SNPJ 100% za te ideje, je zato tudi rasla.

Kar se tiče verskega prepričanja, sloni SNPJ na svobodnomiselni podlagi, kar je bilo tudi velikega pomena za njen razvoj. Jaz bi rad vprašal tiste člane, ki bi radi spremenili to načelo: Kaj pa je hudega v tem? Mar niso Združene države glede vere na isti podlagi? Versko prepričanje vam je dovoljeno. Nikdo vam ne brani hoditi k maši, ako želite, saj svoje mesečne prispevke ali assessment plačate sami. Toda kadar hočete, da bi se spremenila načelna izjava SNPJ, potem se vtkate v zadevo svojih sobratov, ki so že sprejeli in prišli do prepričanja, da se lahko izobražujejo iz poučnih knjig bolj uspešno, kakor pa iz molitvenikov.

Pred rojstvom SNPJ je bilo v tej doželi tisoče slovenskih delavcev, ki niso hoteli pristopiti k že obstoječim katoliškim or-

ganizacijam zato, ker niso hoteli moliti pred sejami in hoditi k spovedi, kar je bilo obligatno za vsakega člana. Med nami je bila torej potrebna organizacija, ki je svojim članom garantirala versko svobodo in obenem bodrila člane k delavski izobrazbi.

Rudarji, ki so prihajali iz Nemčije in Avstrije, so spoznali to potrebo že tam. To je razvidno iz dopisov Naceta Zlembergerja in drugih pionirjev. Mnogo pa je takih, ki sicer ne pijejo, toda odobravajo, ker vedo, da je bilo tako. Se sedaj imam potrjeno za naročino na delavski list, katerega sem si bil naročil v Nemčiji leta 1900. Naj tukaj povem, kako je prišlo do tega, da sem si naročil Arbeiter Zeitung, se organiziral in postal socialist.

Neko nedeljo sva šla s prijateljem v Nemčiji k maši. Gospod je s prižnice na prostaki način zabavljan čez delavce, češ da se puntamo našim delodajalcem, kar je smrtni greh. Rudarji da zaslužimo od pet do šest mark, v fabrikah pa od tri in pol do štiri marke, kar je preveč. Zadostovalo bi 80 fenigov, ker s tem denarjem se človek lahko preživi. Ker sem plačeval pa 45 mark na mesec za hrano in stanovanje, mi je ob teh besedah takoj šinilo v glavo, da bi me nikdo ne hotel vzeti na hrano, če bi poslušal gospoda. Svojemu prijatelju, ki je v Milwaukeeju, sem šepnil, naj zapustiva cerkev kot protest proti gospodovi pridigi, kar sva tudi storila.

To me je torej odtujilo od cerkve, ker sem takrat spoznal, da duhovni služijo le bogatinom. Takoj sem se naročil na Arbeiter Zeitung in z menoj vred še več drugih, se vpisal v delavsko organizacijo in postal socialist. To je bilo leta 1900. Ako bi naši mladi člani malo poizvedovali, bi lahko slišali še več takih stvari.

Glede korespondenčne šole se strinjam s Simonom Kaučičem, ki je pisal v Prosveti z dne 4. dec. Ne bi škodovalo, ako bi imeli vsaj enkrat na mesec prilogo v angleščini, v kateri bi tudi pojasnili mučeniške žrtve katoliške inkvizicije. Jan Hus je bil na primer komaj pred 500 leti sezgan na grmadi, ker je propagiral reformacijo cerkve. Ali mislite, da se to lahko ne vrne nazaj? Morda se boste smejali in rekli, da so ljudje ne bodo dali več vreči v tako temo. Toda kaj pa je fašizem drugega kakor korak v srednji vek. Kapital, bogastvo, je koncentriran v rokah štirih odstotkov bogatinov — 80% istega. Kaj to pomeni? Ko je padel Rim, je bilo bogastvo v rokah dveh odstotkov ljudi. Vzelo je skoraj tisoč let, predno se je zopet vrnila civilizacija.

Torej kaj hočete sedaj? Dve poti sta pred nami: ena vodi v fašizem in v temni vek, druga pa v blagostanje z odpravo profitnega sistema. Druga pot bo privedla človeštvo do takega luksusa kakor ga svet še ne pozna, ker imamo čudovite stroje za produciranje vseh dobrin. Ampak za dosego tega mora izginiti profitni sistem, stroji pa bi v novi družbi služili človeku. Bili bi ljudska lastnina.

To se pa ne more zgoditi drugače kakor z osvoboditvijo vlade po delavstvu. Vseled tega je potrebna delavska stranka, ki ima tak program. In resolucije, sprejete na konvencijah SNPJ.

Anne McEwen, bivša urednica lista "Duluth Labor World."

sočlašajo s tem programom. Torej smo člani jednote upravičeni propagirati v našem glasilu uresničene teh idej. Mi, ki se strinjamo z načelno izjavo in sprejetimi resolucijami, se upiramo vsiljivcem nazadnjaškega kova, ki ne mislijo drugega kakor varovati svoje interese — svoj "job" — pa magari če strada milijone revežev v deželi, da propadajo v svoji revščini in si jemljejo življenje. Po izjavi policijskega departamenta je brezposelnost vzrok 60% hudoledstva. Torej zavedni delavec ne more, ako je pravičen, podpirati profitnega sistema.

Glede cerkve same. Dokler bo zagovarjala profitni sistem, jaz ne vem, zakaj naj bi se mi delavci zanjo ogrevali. Tudi ne pozabite, da imamo v Ameriki veliko ver. Otroci nekaterih slovenskih staršev hodijo v protestantske in ne v katoliške kakor so njih starši v domovini. Torej ako bi hoteli spremeniti načelno izjavo, bi nastalo vprašanje: v prid kateri cerkvi? Končno bi pa tudi v Prosveti ne bilo drugega gradiva kakor cerkveno. Jaz svetujem tistim, ki so proti načelni izjavi, naj gredo v KSKJ ali njej podobnim organizacijam. Pri vstopu v našo jednoto je vsakega prosilec prečitana izjava, v kateri je orisan namen jednote in tudi povedano, kakšna je jednota. In vsak prosilec se mora zavezati, da se bo držal njenih načel.

Naši nasprotniki naj bodo toliko tolerantni, da se drže zaveze. Priporočam jim tudi, naj malo mislijo, če hočejo, da bo šla civilizacija naprej. Taka civilizacija namreč, v kateri bo delavec postal gospodar sveta, užival sadove svojega dela, odpravil vojne in končno dosegel mir in nebesa na zemlji. Tudi naj zagovorniki profitnega sistema ne pozabijo, da ta sistem, ki povzroča vojne, kontrolirajo v Ameriki republikanci in demokrate. Čas ni več daleč, ko se bliža nova svetovna vojna. Pišite torej raje v našem glasilu, kako isto preprečiti in organizirati delavstvo v unijah, politični in proti fašizmu, načelna izjava SNPJ pa naj ostane nedotaknjena.

Anton Zornik (87).

Delničarska seja SDID

Sharon, Pa. — Slovenski delavski izobraževalni dom pozivlja vse delničarje iz Sharna, Farrella in okolice, da se gotovo udeležijo letne seje, ki se vrši 22. dec. 1935. Na dnevnem redu bodo volitve odbora za leto 1936 in sploh vse poslovanje tikačoče se doma.

Vsakega delničarja mora zanimati tudi poslovanje našega doma. Priliko boste imeli seznaniti se o tem iz letnega poročila. Uradniki bi radi slišali mnenje vseh delničarjev, torej vsi na leto sejo!

Frank Okoren, zapisnikar.

LISTNICA UREDNISTVA

West Allis, Wis., U. S. S. — Obrnite se na Immigration Office za natančne informacije. Kolikor je nam znano, lahko kdo dobi semkaj izven kvote starše ali mladoletne otroke, za katere sam skrbi, toda glede sestre smo v dvomih.

St. Marys, Pa., M. T. — Prosveta se ne bavi s pesniškimi poskusi. O glavnem stanu tehnokratov nam ni nič znanega. Sploh ne vemo, če kje obstoji kakšna tehnokraška organizacija.

Tragično poglavje o avto mobilskih nezgodah

Avtomobil je bil nedvomno blagoslov za človeštvo. Pomagal je premagati razdalje, zadržal igrača za bogataše postal je potreben za poljedelca, kakor tudi za meščana. Človek se pa ni še naučil manipulirati motorni varnostjo. V rokah nečimurnih in lakomnih ljudi je avtomobil prepogostoma postal smrtonosno orožje, ki ubija ali mrcvari človeka bitja.

Avtomobil je že zdavnaj dobil odlično mesto v ameriškem življenju. Imamo v Združenih državah več kot 24,000,000 motornih vozil, pram 9,500,000 v vseh drugih deželah skupaj. Ta dežela pa tudi izkazuje najvišje število smrti in nezgod vsled avtomobilskih nesreč. Statistike pokazujejo, da v zadnjih petnajstih tih prekaša to število žrtev za 145,000 več, kor pa znaša število vseh smrtnih slučajev vseh vojnih tekem vse zgodovine Združenih držav...

In vendarle število smrtnih nezgod čim bolj raste. Vse kaže, da število avtomobilskih slučajev smrti bo letos večje kot ono l. 1935. Federalna vlada, kakor tudi državne in občinske vlade, vodijo sedaj varnostne kampanje, ki naj vplivajo toliko na voznike kolikor pešce. Večina avtomobilskih nezgod je posledica brezbrzičnosti. Motoristi vozijo z visoko brzino, ne dajejo pravih ročnih signalov, vozijo z obrabljenimi zavornimi in hitrejšimi druge avtomobile ob ovinkih. Pešci na drugi strani gredo čez cesto sredi bloka, proti signalom, diagonalno ali hitijo iz avtomobila pri avtomobilu, ki prihaja v drugo smer.

Varnostni strokovnjaki trdijo, da delo nisojijo tudi vedno precejšnjo odgovornost. Mnogo držav ni še standardiziralo svoje prometne odredbe in ne zahtevajo od svojih mest, uvedejo enakomerne prometne signale. Manjkanje strogosti pri uveljavljanju prometnih pravil ima tudi mnogo opraviti z visokim številom avtomobilskih nezgod.

Končno pa so motoristi in pešci nedvomno najbolj odgovorni za to, da se zniža število prometnih slučajev smrti. S tolikimi avtomobili po cestah je dolžnost vsakega posameznika, da uboga prometne zakone. V mestu New Yorku je bila sestavljena zaobljuba varnostna katere naj se vsak motorist zaveže: Pogledati prometna pravila in odredbe, ubogaj prometne signale, daj signal, kaj nameravaš, poznan signal in drži ga v dobrem stanju, ne vozi hitro kot zakon določa in treniraj se, da boš zmož, kaj je storiti v slučaju nujnosti.

Slična pravila naj se postavijo tudi za pešce. Ne prekoraci ceste drugje kot ob križišču, tem počakaj za pravilni signal, ne hiti na stopi izza parkiranega avtomobila in na deželi po levi strani ceste, da boš videl proti prihaja v tvojo smer.

Mnogo nezgod imamo radi pijanih voznikov, pa tudi radi pijanih pešcev. Dejstvo je, da šest odstotkov smrti vsled lanskih nezgod bilo pripisati pijanosti voznikov. — FLIS.

Spremenjeni okus med nosečnostjo

Znano je, da dobe noseče ženske nenehno poženja po posebnih jedeh. Znanstveniki o tem že mnogo razmišljali, ne da bi prišli pravega rezultata. Sedaj pa objavljata Hansen in dr. Langer iz Rostocka svoje izsledke o tem vprašanju, iz katerih bi bilo razvidno, da so ta poženja v zvezi z živci okusa. Prerokovala sta okus nosečih žensk z okusom normalnih žensk in ugotovila, da je okus pri nosečih manj občutljiv. Ker se zmanjša občutljivost v želodcu in izločevanje sline, morajo pokazati nenavadni okusi, ki se izražajo baš z nenavadnimi poženji.

Preizkušnja živcev

V škotskem mestu Glasgowu je hotela skupina korajžnih fantov preizkusiti svoje živce. Njihov korak spominja na blazne stave in vse me ali na pustolovščine divjega Zapada. Skupina moštost in neustrašenost so si dokazali medsebojno s tem, da so položili glave na železniške tračnice in ležali do zadnjega trenčka, ko se jim je vlak že približal. Treba je res mnogo poguma, kajti na tračnicah so ležali tako dolgo, da je strojevodja sam v strahu, če bi jih ne povozil ustavil vlak in tako v zadnjem hipu preprečil nesrečo.

Oblast pa takega poguma ne more priznati zato so se morali korajžni fantje zadovoljiti na policiji. Pravili so, da jih je napeljal k temu koraku film, v katerem so videli podobne preizkušnje živcev. Zaenkrat so jih na policiji samo posvarili, če bi pa hoteli se preizkušati svoje živce, jih bodo kaznovali.

Abesinski koledar

Abesinci imajo kaj čuden koledar. Zelo pri njih začne 11. septembra in ima trideset mesecev: dvanajst po trideset dni in šest stega s petimi dnevi, v preostalih letih pa šestimi. Abesinski koledar je prirejen po ekvatorialnem skem, le-ta se pa ravna po soncu in ne po mesecu, kakor je v navadi v tolikih jutrovnih želah. Ko so pred nekaj leti raspravljal Zvezi narodov o koledarski reformi, so Abesinci predlagali, naj bi zapadni svet njih snemal, češ, da je njihov koledar varnejši in smotrenejši.

Fašizem in cerkev

Vest iz Rima, datirana 20. novembra in objavljena v starokrajskem časopisu, se glasi: "Danes so skoraj vsi italijanski škofje izdali posebne poslanice na vernike, v katerih pozivajo narod k složnemu odporu proti sankcijam ter k zvestobi fašizmu. Škof v Brindisiju pravi v svoji poslanici med drugim: Anglija, ki je štirikrat večja nego Italija, nas hoče s sankcijami zadušiti. Zato mora danes vsi italijanski narod stati na strani fašistične vlade in verno izpolnjevati navodila voditelja vsega italijanskega naroda Benita Mussolinija. Prosimo Boga za slavo in moč fašistične Italije! — Palermški škof pa pravi v svoji poslanici: Zloba sovražnikov Italije mora z vsakim dnem bolj okrepiti duha odpornosti Italijanov, ki morajo v takih razmerah postati vojniki ter vršiti svojo dolžnost do duceja. Naj Bog blagoslovi Italijo in reši italijansko kulturo! — Slično se glase poslanice vseh ostalih škofov v Italiji."

Voditeljski slovenskega katolicizma v Ameriki bodo vztrajali, da vsi škofje, nadškofje in kardinali s papeževim vred v Italiji še niso katoliški cerkev. Po njihovem "tolmačenju" je gornji klic italijanskih škofov k zvestobi fašizmu in Mussoliniju le klic škofov kot privatnih oseb, ne pa cerkvenih dostojanstvenikov.

Ta bunkum lahko verjamejo vsi tepci na svetu, toda mi ne verjamejo, da so v čredah slovenskega katolicizma v Ameriki vsi do zadnjega tepci. Nekaj pametnih ljudi bo tudi med našimi klerikali in tem ne pojde v glavo, zakaj morajo vsi škofje v Italiji na en dan izdati pozive na vernike, naj prestijo Boga za slavo in moč fašistične Italije! Težko bodo verjeli, da to, ko škofje spglasno kličejo Boga, naj pomaga k zmagi fašistične Italije, nima nič opraviti s katoliško cerkvijo!

Ne vemo, koliko dokazov je še treba za očitno dejstvo, da sta katoliška cerkev v Italiji in Mussolinijev fašizem eno in isto. Oba, fašizem in cerkev, delata z roko v roki za uspeh roparske vojne v Afriki! Oba delujeta na vse mogoče načine za onemogočenje sankcij Lige narodov! Ali se nobenemu našemu katoliku ne posveti v glavi, da Bog, ki je po njegovi veri za ves svet in vse ljudi samo eden — ne more pomagati Italiji v vojni in istočasno ne more pomagati onim, ki ga prosijo za mir? Če tega ne more, po kakšni logiki potem vsi italijanski škofje apelirajo nanj, da pomaga le Italiji in Mussoliniju? Mar ti škofje, katerih je v Italiji več ko v kateri drugi državi na svetu, smatrajo, da imajo tega Boga popolnoma v svojem zakupu? Če tega ne smatrajo — čemu potem vsi ti otroški apeli, naj pomaga fašizem in naj blagoslovi fašistično Italijo?

Čas je, da zdravi ljudje, ki imajo možgane, malo premislijo to reč, namesto da bi enostavno vse verjeli, kar jim kdo natrobi na ušesa.

Čas je tudi, da oni rojaki — največji blufarji v naši sredi! — ki dan za dnevom mahajo po Mussoliniju, v isti sapi pa na distanco poljubujejo copato "svetemu očetu" in se prav hlapčevsko klanjajo italijanski cerkvi — vpriso vsi tem na debelo otipljivim dokazom, da sta fašizem in cerkev v Italiji eno in isto — prenehajo s svojim blufom in spoznajo, kako so bedasti!

Če so ti rojaki logični, morajo istočasno, kadar mahnejo po Mussoliniju (katerega dolže, da je odgovoren za umor kralja Aleksandra!), mahnuti tudi po italijanskih škofih, ki prosijo Boga za Mussolinijevo zmago. Ako je Mussolinijeva vojna krivična, tedaj so tudi ti škofje krivičniki, ki zahtevajo, naj krščanski Bog pomaga krivici! Vsakdo, ki zagovarja Mussolinija in njegove zločine, je krivičnik!

Ako se pa izgovarjajo, da italijanski škofje morajo to delati, ker so Mussolinijevi sužnji — prav tako kakor primorski Slovenci, ki morajo iti v Afriko, čeprav nočejo — tedaj jih moramo vprašati: Kdo je škofje primoral, da lahko služijo tudi kadičju?? Cerkev v Italiji ima vendar danes svobodo in privilegije, kakršnih že ni imela čez pol stoletja. Je državna cerkev in katolicizem je tam državna vera!

Vsakega blufa in hlapčevstva mora biti enkrat konec. Tako bo tudi blufa naših klerikincev, ki kažejo Mussolinija grdega, italijansko cerkev pa lepo, dasti sta oboje vsesnem objemu.

Daniel W. Bell, direktor federalnega budžeta.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

USTRELJEN SLOV. STROJNIK V ŽELEZNEM MAJ DANU

Smrt izseljenca Železnika v Srbiji

Ljubljana.

Iz vojnika v Srbiji je prišlo poročilo, da je postal tamkaj žrtev zločina slovenski rojak, 35 letni strojnik Pavel Železnik, po rodu iz Save pri Litiji. S tovarniški s katerimi je bil zaposlen v rudniku Železni Majdan, je šel v ponedeljek 25. nov. v sosednji Vojnik nakupovati razna živila. Ko so se zvečer vračali domov, je nenadoma nekdo iz zasede ustrelil proti družbi in v glavo zadet je bil zgradil Pavel Železnik. Kri mu je pocedila iz lobanje. Prenehal so ga brž k zdravniku, a po pregledu je bila absolutno smrtna rana naslednji dan je Pavel Železnik umrl.

Pokojniki je bil doma s Save pri Litiji, delal je več let v litijem svinečnem rudniku Sitarjevcu. V Litiji se je tudi oženil s Marijo Kekličevco. Ko pa je rudnik nehal obratovati, se je preselil v Železni Majdan, kjer je bil zaposlen v rudniku, ki je last Kranjske industrijske družbe. Pokojnik zapušta vdovo in dve hčerki.

Pogrešanca še vedno niso našli. — Poročali smo o izginotju predliniškega mojstra Ivana Janežiča v Litiji. Do poldnevi je bil v gostilni, od koder se je napotil domov, a ga domov ni bilo. To je bilo pred šestimi dnevi. Vse bli so iskali sledov za njim, branjavo so se obrnili na vse sosednje, a vse poizvedovanje do danes je zaman. Najbolj verjetno je, da je Janežič — morda vinjen — našel v Savo in utonil. Zato so poizvedovali tudi po krajih ob Savi, a doslej niso našli še njegove trupla. Vsa Janežičeva številna družina je že obupala in objačuje očeta.

Josip Rijavec v Rusijo. — Znani slovenski tenorist Josip Rijavec, ki ni mnogo let poje po nemških in tiskih odrih, je dobil vabilo na več koncertov v Rusiji. Zadržane mesece se nahaja v Jugoslaviji ter je pel v Zagrebu v več operah (tudi skupno s Saljapićem, ki je gostoval v Zagrebu in Beogradu) ter se poslovil pred svojim odhodom v sovjetsko Rusijo. Dne 27. nov. pa je nastopil tudi v ljubljanski operi v vlogi Fausta (v Goudonovi operi) ter se s tem nastopom poslovil od ljubljanskega občinstva, ki ob enkratnem njegovem gostovanju napolni opero "do vrha". Rijavec je bil deležen močnega navdušenja.

Kočeviski rudnik se ustavi? — Kmalu po nastopu nove vlade je vlada na predlog prometnega ministrstva zahtevala dobavo premoga iz kočeviskih rudnikov za državne potrebe, hkrati pa povečala naizid iz premogovnikov v Srbiji. Tako je bila znana dobava iz kočeviskega rudnika, ki je podjetju ne bi izplačalo odškodnine, kočeviski rudnik ter je prelo, da se kočeviski rudnik ustavi in da bo nad 100 rudarjev v delu. V splošnem vse akcije rudarjev, delavskih zbornic, političnih, občin itd. ni imelo nikakršnega uspeha, rešeno je bilo le kočeviske. Dosegli so je namreč, da je prometno ministrstvo odločilo, da bo jemalo za železnice 800 tona premoga, kar je dovolj velika količina, da kočeviski rudnik ustavi. Na drugi strani je dovolj velika količina, da kočeviski rudnik ustavi. Na drugi strani je dovolj velika količina, da kočeviski rudnik ustavi.

Utonila v Dravi. — Kadar Drava naraste, izpodjeda strme bregove na Dravskem polju in pota ob strugi so ob takem vremenu nevarna. Tako je te dni zahtevala Drava smrtno žrtve. Iz Gajevceev v občini Gorišnica se je napotila v vinograd staršev v Zavrč 34 letna posestnikova hči Ana Kujčeva. Zvečer se je vračala in nosila s sabo sodeček s 3 litri vina, mrežo za listje in nekaj jabolok. Spotoma se je oglasila v mlino pri boriskem mostu in mlinar jo je še opozarjal, naj pazi na poti, da ji ne spodrsne v Dravo ali breg se udre. Kujčeva je šla sama na pot, ki vodi tik ob bregu. Ker je narasla Drava izpodjeda breg, se je Kujčeva na nekem mestu udrla pod nogami in padla je v Dravo. Domov je ni bilo, in ko so sli zjutraj gledat, so našli na nekem mestu udrt breg, na nekem otoku sredi Drave pa sodeček in drugo, kar je nosila Kujčeva. Njenega trupla Drava še ni naplavila.

Sankcije in naši Notranjci. — Izvajanje sankcij je zelo prizadelo naše Notranjce, posebno ves logaški okraj, ki gravitira po svoji zemljišni legi na Trst. Vsa izvozna trgovina Notranjske je bila navezana na izvoz v Italijo. Najhuje je prizadeta lesna industrija, ki je predelovala les izključno za italijanske rabe in je ta les za druge države neuporabljiv. Ves les so žagali in predelovali za potrebe italijanskega trga. Zdaj je ves izvoz lesa v Italijo ustavljen. Mnoga lesna podjetja so že ustavila obratovanje in odpustila vse delavce, po drugih podjetjih pa dela le še nekaj delavcev, da uredijo zalogo lesa, potem pojdejo tudi ti na cesto. Samo voznikov, ki so dovažali les iz gozdov, je prizadelo s tem okrog 1000, vsi skupaj pa je zaradi ustavitve lesnih podjetij prizadetih posredov in neposredno okrog 20.000 ljudi, delavcev in njih svojcev. Zaslužil ne bo ne gostilničar ne trgovec kakor doslej. Prizadeta je tudi trgovina z mlekom. Obmejne vasi dobavljajo mnogo mleka Trstu, posebno mlekarska zadruga v Logatcu, ki je vsak drugi dan poslala cel tovorni avto mleka v Trst. Iz Trsta je prihajal tovorni avto vsak drugi dan in odpeljal poln voz posod z mlekom. Ko so se začele izvajati sankcije, ni bilo več avtomobila niti kangl, ki so last zadruga. Zadruga ima tudi velike terjatve v Trstu, ki jih seveda ne bo dobila plačane zlepa in kmalu, mlek pa bo morala predelovati v sir, ki pa ga je težje prodati. Kmetje bodo morali čakati na denar za mleko. Inkaso po trgovinah in gostilnah se je znižal za polovico.

Smrtna nesreča 10 letnega šolarja. — V Zagorju ob Savi se je pripetila v petek 29. nov. huda nesreča, ki je zahtevala življenje ponesrečenega, komaj 10 let starega šolarja Jožeta Stupnika, sina rudarja Stupnika. Fant je šel po Zagorju gledat izložbe trgovin, ki so okrašene za Miklavža, ko pa se je vračal domov v Toplice, ga je udaril pri

Korbarjevi gostilni avtobus. Fant se je hotel obesiti nanj, skočil je na stepice, ki vedijo na strop avtobusa, a je skočil tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. S pečen lobanjo so ga takoj prenesli k bližnjemu zdravniku, ki pa je videl takej, da je rana absolutno smrtna. Fant se odvedel domov k staršem, kjer je pomoči sicer prišel do zavesti, a je zjutraj podlegel poškodb. Bil je edini sin, žalostnim staršem je ostala zdaj še hčerka, mlajša od brata. Starše, ki se sicer težko prebijajo skozi življenje ob pišli plači rudarski, je ta nesreča zelo zadela in sta oče in mati zelo obupana. Vsa zagorska dolina sočuvstvuje z nesrečno družino. — V Zagorju je pred tednom dni umrl tudi znani gostilničar Rakar v Stepah. Bolehal je že nekaj časa, zdaj je podlegel. Gostilno bo vodil dalje njegov edini sin Leo.

Metliški vodovod. — V kratkem bo vodovod v Metliki dogotovljen. Zadnja dela dokončavajo pri rezervoarju in zajetju vode. Motor črpalke bo z električnim vodom zvezan z avtomatičnimi stikali, tako da se bo rezervoar avtomatično napolnjeval, kadar bo treba. Rezervoar so pokrili z zemljo in rušami, tako da ne bo voda izpostavljena zunanjim toplotnim vplivom. Poleti je bila voda še topla in je dišala po novih cevih, zdaj se je to že izgubilo in voda je tudi skoraj popolnoma čista. Cevi je položili nad dva kolometra, v mestu je 14 hidrantov, enako število javnih studencev, napeljali pa so oz. bodo vodovod tudi v hiše. Poleti so iz tega vodovoda odvažali tudi vodo s tanki po krajih, kjer je primanjkuje vode in je bila huda suša. Brez tega vodovoda bi bila pomoč mnogo težja in skromnejša.

Uboj preužitkarja. — Iz Novega mesta poročajo o uboju, ki je bil izvršen pred tednom dni v Malkovcih pri Przišču. Tamošnji posestnik Ignacij Repovž je povabil 73 letnega Jožeta Livka iz Skovca, naj pride po dogovorjeni preužitki. Stari Livk se je res pripeljal v družbi Lojzeta Livka in Repovž je oba lepo popogostil. V hipu pa, ko je sipal Repovž kašo v vrečo, ki jo je držal stari Livk, je Repovž potegnil iz žepa nož in ga zasadel starčku v vrat. Na starčkovo kričanje je prihitel v sobo Lojze Livk, ki je rešil starčka iz Repovževih rok. Starčka so pripeljali v kandijsko bolnišnico, vendar pa je Livk po nekaj dneh podlegel zastropljenju. Repovž pa čaka v novomeških zaporih na svojo kazen.

Smrtna nesreča. — V Kropi gradijo zidovje proti plazovom. Pri tem delu je bil zaposlen tudi 25 letni delavec France Lutzpar z Dobrave. Dne 29. novembra so razstreljavali skale, pa en naboj ni eksplodiral, zato je Lutzpar nasul nanj nov naboj ter prižgal. Po eksploziji se je Lutzpar približal, tedaj pa je eksplodiral tudi prvi naboj in ves strel je udaril naravnost v Lutzparja, ki je z razmesarjeno glavo in prsi obležal mrtev.

V Mladinskem listu sta (1931 in 1932) izšli pesmi Mileta Klopčiča "Tri otrokove želje" in "Maryje se predstavi". Ti dve pesmi sta bili sprejeti v "Citanku" za 3.

razred srednjih sol. To je vse, kakor priznanje "Mladinskemu listu", kjer sta imenovani pesmi prvič izšli. Imenovana čitanka je izšla pred tremi meseci.

Shod proti draginji. — Strokovna komisija, centrala soc. strokovnih organizacij v Sloveniji, je sklicala pred tednom shod proti draginji. Shod je policija prepovedala. (Ameriški klerikalci lahko spet napiše kaj o svobodi, ki jo je dal sedanji notranji minister, duhovnik dr. Korosec.)

Vlom sredi Ljubljane. — V noči na 30. november je bil izvršen vlom v pisarno garaže Desa na Dujaški cesti v Ljubljani, nasproti kavarni "Evropa", torej sredi mesta. Vlomilec je odprl vrata v garažo, nato vrata v pisarno in se vrata v železne blagajne ter pobral iz nje 61.000 Din v bankovcih, drobiža pa se ni dotaknil, ker se je pač bal rožljanja, kar bi ga lahko izdalo. V drugih predalih je bilo še nekaj denarja, a očitno se mu je mudilo, ker se drugih predalov ni dotaknil. Zjutraj ob šestih je prišel na delo uslužbenec ter opazil vlom. Policija je uvedla preiskavo. Dasi gre za vlom in tatvino 61.000 Din, je o zadevi kar utihnilo. Morda gre za "ugledne" tatove ali pa za ljudi, ki poznajo razmere v garaži zelo natanko.

Smrt pod vozom. — V Guštanjju se je pripetila smrtna nesreča. Dva hlapca posestnika Plešivčnika sta po blatnem in strmem klanecu peljala dva voza lesa. Prvi je peljal s konji hlapec Maks Veber. Ko je na klanecu hotel voz zavreti, ga je vrglo na nepojasnjen način pod kolo, ki se mu je zarežalo pri ramenu v telo do prsnega koša, ki ga je kolo strlo. Ko je pripeljal za njim drugi hlapec, je opazil nesrečo, ni pa mogel dobiti prijatelja izpod kolesa. Stekel je po ljudi, a ko so prišli, je bil Veber že mrtev. Njegova poškodba je bila absolutno smrtna.

Janežič najbrž utonil. — Poročali smo o izginotju litijskega predliniškega mojstra Janežiča, ki se je v nedeljo 24. novembra pozno ponoči vračal iz gostilne, a se domov ni vrnil. Domnevali so takoj, da je morda omahnil v Savo. Zdaj je skorajda že gotovo, da je Janežiča odnesla Sava. Pri Ponočičah so namreč našli ob bregu klobuk, ki ga je naplavila Sava in so Janežičevi sodniki spoznali, da je klobuk last pogrešanca Janežiča. Tako je skoraj dokazano, da je Janežič postal žrtev Save, vendar trupla Sava še ni naplavila oz. ga niso še našli.

IZ PRIMORJA

Vojaki nočejo odpotovati "Giustizia e Libertà" iz Pariza poroča iz Milana, da ni hotelo več število vojakov, ki so se pripeljali z vlakom iz Benečije, odpotovati naprej v vzhodno Afriko. Zaradi nediscipliniranosti so morali poklicati karabinerje, ki so vzpostavili red.

Smrtna nesreča. Zadnje dni se je v Trstu smrtno ponesrečil 51-letni tramvajski sprevodnik Franjo Prelec. Padel je znak z voza in si prebil lobanjo. V bolnici je nekaj ur pozneje podlegel poškodb.

"Butlegarski" premogovnik v bližini Shamokina, Pa., na polju antracita. Ta "obrt" je v cvetju, odkar so pričeli magnetje zapirati premogovnike.

'Ne moremo,' pravi-jo evropski dolžniki

Enajst držav spet defaltiralo plačila

Washington, D. C. — Vlada Združenih držav je 15. decembra spet prejela obvestilo od enajstih evropskih držav, da "ne morejo nič plačati" na svoj vojni dolg Ameriki. Vseh dolgujočih držav je dvanajst, ki v skupni vsoti danes dolgujejo Združenim državam čez 12 milijard dolarjev. Pred tremi leti, ko je Nemčija prenehala s plačevanjem vojne odškodnine, so tudi evropski dolžniki "prenehali z odplačevanjem na svoje dolge. Kljub temu jih Amerika terja dvakrat v letu: 15. junija in 15. decembra. Skupna vsota zaostalih plačilnih obrovkov do danes znaša \$960,414,177 ali brez malega eno milijardo dolarjev.

Anglija dolguje največ na zaostalih plačilih, \$582,803,306. Francija je zaostala za nekaj čez 250 milijonov dolarjev in Italija za 48 milijonov dolarjev. Dolg Jugoslavije je z zaostalimi obrestmi in odplačili vred narasel na skupno vsoto \$1,150,000. Avstrija, ki dolguje Ameriki okrog 24 milijonov dolarjev, ni označena za "defaulterja", ker ima posebno pogodbo z ameriško vlado. Če bi dolžniki redno plačevali svoje obroke, bi Združene države prejele 15. decembra vsoto \$155,051,031. Tako pa so prejele je \$230,453 od male Finske, ki edina redno plačuje svoj dolg.

Simpatije za reveže, denar za bogatine

(Nadaljevanje s 1. strani.) Roosevelt naznanil v kongresu prošlo poletje, da bo vlada likvidirala zvezni relief, so mu poskakali republikanci kot demokraciji. Edina razlika med njimi je, da bi republikanci radi obrnili tudi vladne simpatije do velbizisa, ker niti toplih besed, pa bile iskrene ali hinavske, ne privošči brezposelnim in revežem, katere bo Roosevelt skušal držati v svojem taboru s simpatijami.

Velik sprejem Herndona v New Yorku

Na postaji ga je čakalo 3000 oseb

New York. — (EP) — Angelo Herndon, mladi zamorec, ki je v Atlanti, Ga., organiziral reveže z namenom, da si priborijo več relief in bil zato kaznovan na 18 do 20 let jele na podlagi zakona iz leta 1866, je bil sijočno sprejet na kolodvoru, ko se je vrnil vsaj začasno iz jele.

Verig ga je osvobodil visji sodnik H. M. Dorsey v okraju Fulton, ko je razglasil ta srednjeveški zakon za neustaven. Herndon se sedaj nahaja na prostem pod kavezo \$8000, katero je založil obrambni odbor. Kakor poročajo iz Georgije, bo država vzela priziv na vrhovno državno in tudi na zvezno sodišče proti odloku sodnika Dorseyja.

Zmaga krojaške unije v Virginiji

Openšaparska tvrdka kapitulirala po daljši stavki

Norolk, Va. — Krojaška unija Amalgamated Clothing Workers je z eno najsrdečjših stavk prisilila Sam Finkelstein kompanijo h kapitulaciji. Stavka se je pričela 14. avgusta, končno pa je bila družba primorana pristati na sprejetje na delo vseh stavarjev, na 36urni tednik in na plačevanje praviilniskih mezd.

Japonci zasedli kitajsko pristanišče

Japonske čete se pripravljajo na okupacijo Tientsina

Tientsin, 16. dec. — Po triurni vroči bitki, v kateri je bilo veliko število ubitih in ranjenih, so po Japoncih oborožene čete Yin Ju-kenga, guvernerja province Hopei, zasedle Tagku, tientsinsko pristanišče. Dva vojaka sta bila ubita in eden je bil ranjen v bližini železniške postaje v Hsinghu. Tajci, ki so se vozili na vlak, so lahko opazovali bitko.

Okupacija pristanišča je sledila aretaciji kitajskega komisarja, ki ni hotel dati v najem pomolov japonskim militaristom. Obetajo se nadaljnji krvavi spopadi, ker je poveljnik kitajske posadke general Sang odklonil japonski ultimatum, naj se umakne s svojih pozicij.

Reprezentant japonskega militarističnega štaba je dejal, da je Sang kršil dogovor, v katerem je obljubil, da bo prostovoljno prepustil pristanišče Japoncem, kar pa slednji zanika. Kitajski krogi so uverjeni, da se japonske čete pripravljajo na okupacijo Tientsina, važnega trgovskega središča.

ADF pustila avtne stavkarje na cedilu

(Nadaljevanje s 1. strani.) poravnave stavke, tedaj bodo za dolgo časa izgubile možnosti za organiziranje avtnih delavcev v Detroitu.

"Tri neodvisne avtne unije sodelujejo v tej stavki. Mi želimo enotnost tudi z United Auto Workers unijo (ADF). Pripravljeni smo ji dati 50% zastopništva v stavkovnem odboru", sta poudarjala Parys in Daylor, ki sta bila izvoljena za to misijo na seji stavkarjev.

Ustavila sta se tudi pri Odboru za industrijsko organizacijo, kjer jima je direktor John Brophy svetoval, naj se ponovno obrneta na Green in ga urgirata; naj pri Dillonu interverira v prid stavkarjem.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

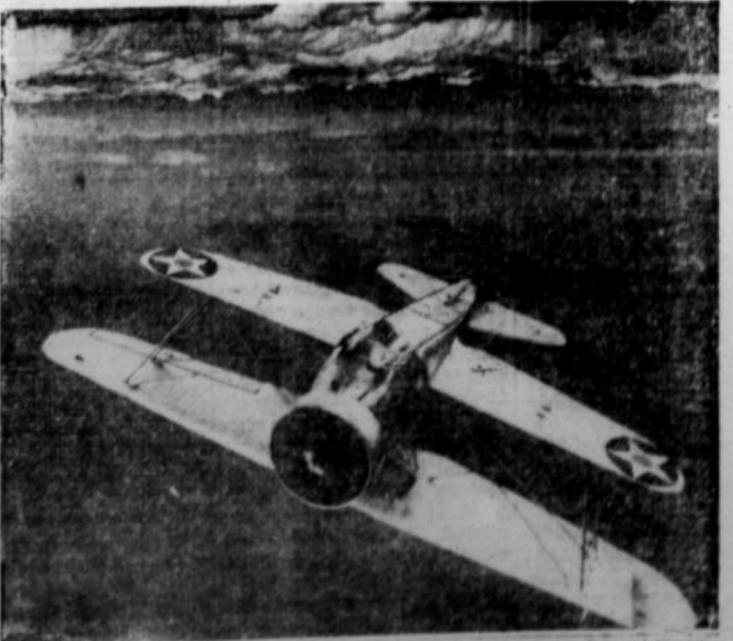
Clevelandka DF proti fašizmu

Izvolila je 6 delegatov za antifašistični kongres

Cleveland, O. — (EP) — Clevelandka delavska federacija bo na prihodnjem antifašističnem in antivojnem kongresu, ki se bo tukaj vršil 31. 5. januarja, zastopana po šestih delegatih. Kongres sklicuje Liga proti vojni in fašizmu, ki je pod komunističnim vplivom.

Federacija je izdala tudi poverilnice članom lige, s katerimi bodo lahko šli do krajevnih unij v interesu antifašističnega kongresa. Predlog, da se izdajo poverilnice, je stavil in zagovarjal Max Hays, urednik Cleveland Citizen, unijskega glasila. Hays je dejal, da fašistična nevarnost narašča vsak dan in da je njen glavni razširjevalec Hearstovo časopisje. O Hearstu je rekel, da je največji reakcionar v državi.

Za delegate so bili po predsedniku A. Daltonu imenovani sledeči: W. F. Dawson, blagajnik federacije; H. W. Ralisse, legislativni agent; Trent Longo, vodja izločevalcev barve; John Kircher, od cigarske unije; D. W. Pierce od učiteljske in E. A. McHugh od unije poštnih klerkov.

Novo bojno letalo, ki ga je zgradila Curtiss Co. za ameriško armado.

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Poslovenil Vladimir Levstik

"A kaj je delal Blanchard?" ga je spomnila Saxon.

"Vodil je procesijo in vozil z mojimi konji. Vsi konji so bili iz mojega hleva. Celo trumo tistih onegov z univerze si je bil zbral, cucko, ki pripravljajo denar svojih očetov. Na velikih potniških vozovih so se pripeljali k hlevom in potegnili telege venkaj; pol oaklandske policije jim je pomagalo. Da, to ti je bil dan. Kamenje se je usipalo kakor toča. In da si slišala kije, kako so nam bonnali po glavah — ratatata, ratatata! Policijski ravnatelj, veš, je bil tudi tam, v policijskem avtomobilu je sedel kakor Bog Vsemogočni; tik preden smo prišli na Peraltsko cesto, je nastala gneča, redarji so navali, in neka starčka je vrgla izpred svojih hišnih vrat mrtvo mačko policijskemu ravnatelju naravnost v obraz. Uh! Kar slišal si, kako je tlesnilo. "Primito jo!" je zahteval in potegnili rutico iz žepa. A fantje so skočili policajem na pot in so jo spravili proč. Da, to je bil dan! Bolnica je kar obnemogla od navala; prebitek se je zgrnil k St. Mary, v Fabiolu in, ne vem, kam še.

Prijeli so šest naših ljudi in tucat voznikov iz Friska, ki so bili prišli na pomoč. Da, ti friskovski vozniki so pravi peklenški. Bilo je, kakor da bi nam pomagalo pol oaklandskega delavstva; cela vojska jih mora sedeti v zaporu. Naši odvetniki se bodo morali zavzeti tudi zanje.

"A zanesi se, to pot so se Roy Blanchard in cucki njegove sorte zadnji vtaknili v naše reči. Mislim, da smo jim pokazali, kako je treba igrati nogomet. Ali poznaš tisto opečnato stavbo, ki jo gradijo na Bayski cesti? Tam so jim privrkat dali vetra, in tako ti povem, sedežev na vozovih ni bilo videti od samih opek, ko so odrinili iz hlevov. Blanchard je vozil prvi; enkrat ga je vrglo s sedeža, a vztrajal je vendarle."

"Pogumen človek mora biti," je pripomnila Saxon. "Pogumen?" se je razvnel Billy. "S policijo in vojsko in mornarico za seboj? Pogumen? Tako pogumen, da jemlje našim ženam in otrokom kruh iz ust. Ali ni otročiček Curleya Jonesa snoči umrl? Materino mleko je bilo premalo redilno, to je tisto, ker ni imela prave hrane. In kakor oba veva, je moralo že več ko tucat starih tetk, svakinj in drugih takih sirot v ubožnico, ker domači v teh časih ne morejo skrbeti zanje."

Zjutraj je Saxon brala v časopisu razburljivo zgodbo o jalovem poizkusu, zlomiti stavko voznikov. Roya Blancharda so pozdravljali kot junaka in ga postavljali bogatejšim meščanstvu za zgled. Saxon je vsa žarela od občudovanja do njegovega poguma; niti če bi ji bilo šlo za zvečanje, si ne bi bila mogla pomagati. Nekaj krasnega je bilo v tem, kako je šel in stopil renčiči drhali nasproti. Navajali so tudi izrek nekega brigadnega generala redne vojske, ki je tarnal, češ, zakaj niso poklicali vojaštva, da bi zgrabilo sodrgo za vrat ter jo naučilo reda in zakonitosti. "Zdaj je čas za majhno, zdravilno puščanje krvi," je trdil na koncu svojih opazk, v katerih je obžaloval miroljubno ravnanje policije. "Kajti o miru v industriji ne more biti govora, dokler ne bo sodrga do dobra poražena in ustražovana."

Tisti večer sta šla Saxon in Billy v mesto. Ko se je bil vrnil domov in ni našel ničesar, da bi jedel, je bil segral z eno roko pod pazduho, na drugo pa vzel svoj povrnik. Povrnik je nesel zastavit in tako sta s Saxono zalostno večerjala v nekem japonskem restoranu, kjer so na prečudne načine znali pripraviti za deset centov pičel obed. Ko sta se najedla, sta si hotela privoščiti še vsak za pet centov kina.

Pri zgradbi Centralne banke sta ustavila Billyja dva stavkujoča voznika in ga odvedla s seboj. Saxon je počakala na vogalu, in ko se je čez tri četrt ure vrnil k njej, je takoj opazila, da je bil pil.

Pri sredi poti do drugega vogala, ko sta šla ravno mimo kavarne "Forum", je mahoma obstal. Ob robniku je stala timuzina in mlad človek je pravkar spravil vanjo nekaj prekrasno oblečenih dam. Na voznikem sedežu je sedel sofer. Billy je položil mlademu možu roko na komolec. Bil je takisto širokopleč kakor Billy in še za spoznanje večji od njega. S svojimi višnjimi očmi in krepkimi črtami je bil po Saxonini sodbi nesporno zal človek.

"Samo besedo, prijatelj," je s tihim, zategnjenim glasom rekel Billy.

Mladi mož se je naglo ozrl po Billyju in nestrpnost vprašal:

"Nu, kaj je?"

"Vi ste Blanchard," je pričel Billy. "Včeraj sem vas videl na čelu tiste procesije voz."

"Ali nisem dobro napravil?" je veselo vprašal Blanchard in pogled mu je spet zletel k Saxonini in nazaj.

"Seveda. A to ni tisto, zaradi česar bi rad govoril z vami."

"Kdo pa ste?" je z nenadno napetostjo vprašal oni.

"Eden izmed stavkujočih. Slučajno ste vozili ravno z mojo vprego, to je vse. — Ne; kaj bi vam pihalnik!" je dodal, ko je Blanchard trzil z roko, da bi segel v hrbtni žep. "Tukaj ne mislim delati komedij. Rad bi vam le nekaj povedal."

"Tedaj se podvizajte."

Blanchard je vzdignil nogo, da bi vstopil v voz.

"Seveda," je nadaljeval Billy, ne da bi kolikaj opustil svoj neznočno počasni način govorjenja. "Rad bi vam povedal to, da vas imam na muhi. Ne zdaj, dokler traja stavka, ampak potem si vas pri priliki izposodim in vam jih naložim, da si boste zapomnili za vse življenje."

Blanchard se je z novim zanimanjem ozrl na Billyja, kakor da bi ga ogledoval, in oči so mu zaskrile od priznanja.

"Vražji dečko ste," je dejal. "A vendar — ali mislite, da boste mogli?"

"Menda. Videli boste."

"Nu prav, prijatelj. Poiščite me, kadar bo stavka pri kraju, pa vam dam priliko, ki si je želite."

"Ne pozabite," je dodal Billy. "Na muhi vas imam."

Blanchard je pokimal, se prijazno nasmehnil obema, vzdignil pred Saxono klobuk in stopil v avtomobil.

TRINAJSTO POGAVLJE

Od tistih dob se je Saxon zdelo, da je življenje izgubilo svoj poslednji pametni zmisel. Postalo je bilo brezumno kakor moreče sanje. Nikake stalnosti ni bilo več v razbrzdanem toku stvari, ki jo je odnašal s seboj v kdo ve kakšno neznanjo katastrofo. Če bi se bila mogla zanešati na Billyja, bi bilo še vedno vse dobro. Njega bi se bila oklenila, pa je ne bi bilo ničesar strah. A blaznost, ki je povsod zmagovala, ga je bila odtrgala od nje. Tako popolnoma se je bil izpremenil, da se ji je zdel skoraj že vsiljiv tujec v svoji lastni hiši. Duševno je bil res tujec. Drugi človek mu je gledal iz oči — človek, čigar misli so bile polne nasilnosti in sovraštva; človek, ki ni bilo zanj nikjer več dobrega, goreč oznanjevalec vsesplošnega, množičnega se zla. Ta človek ni več obojal Berta, ampak je sam zamolklo godrnjal o dinamitu, sabotaži in revoluciji.

(Dolje prihodajla.)

vile do nagega. Obrazek ji je bil ves rdeč od joka.

Ker Milika le ni prenehala z jokanjem, jo je Lizika previla in vzela v naročje. Vlačila jo je po hiši in ji pela:

"Aja, lala, Mila mala, aja, lala, Mila mala. Mama ji bo mleka dala, mala Mila bo zaspala. Aja lala, Mila mala, aja, lala, Mila mala..."

Strgane in zamazane plenice so visele z otroka. Lizika jo je začela hupkati.

"Milika, mama že gre, že nese mleko, že gre..."

Nazadnje se je Milika je utrudila, se umirila in zaspala. Lizika jo je odložila v zibel.

Tonek je iztaknil neke oglje in začel vlačiti krive črte po steni, ki je bila plesniva od vlage.

Čez čas se je vrnil Franček; v lesu je nabral gob. Z njim je prišla v koč Tunika, ki je zunaj luččila omet a stene. Franček je zložil gobe na mizo. Tonek je pustil risanje, stopil k mizi in segel nerodno po gobi in jo nesel v usta. Franček mu jo je iztrgal iz rok.

Nato se je razlil čez hišo dolgčas. Motilo ga je samo starčovo smrčanje; še vedno je spal.

Tonek je pustil Frančekove gobe in začel vlačiti s postelje slamo, ki jo je trosil okrog sebe. Lizika ga je pregledala. Ker ni vedel, kam bi se dal, se je začel cmeriti. Prišla je Tunika in ga nagovorila, da sta zlagala slamo v kolobarje in križe. Tedaj je pristopil Franček in jima zmešal slamo. Zdal se se sprli. Tonek je pri ruvanju zadel v zibel in mala je zavreščala. Tudi stavec na postelji se je premaknil. Zadrli se je: "Kaj vraga norite!"

Otroci so se razšli. Lizika je zopet zibala. Tonek in Tunika pa se izgubila iz koč. Začela sta rovatati zemljo kraj hiše. Nakopala sta si ilovice in ker nista imela vode pri roki, sta se počala na biato in si iz njega mesila kruh in pogačo. Ko sta bila skoraj gotova, se je Tonek zravnil, ker ga je bolel križ od pripogibanja. Pogledal je proti Rajhovim domačiji v Grabi, videl, kako se kadi iz dimnika in oči so se mu začle iskrile.

"Tunika, kaj če bi postale iz tega blata take pogače kakor jih bosta danes jedla Štefek in mati?"

Sestra si je pospravila s blatnimi rokami lasje izpred oči in zavzdihnila:

"Pogača."

Čez čas je pa rekla:

"Tonek, ti si smešen!"

Medtem se je stavec počasi spravil z ležišča, se oblekel, pokikal kruh, zagodrnjal nekaj, ker ni bilo krajca in nato v peč pokikal kavo.

"Tako pasje življenje! Vedno ta prekleta voda, dan za dnem. Zdal pa živi s to čorbo ves dan! Taka pamet: deca, vsako leto po en pankrt, kruha pa nikjer. Jaz pa naj na stara leta stradam."

Nato je stopil po dvorišču in stikal okoli bajte.

Mali kos zemlje s kočjo je bil odprt proti soncu. Sprdad se je zajedala v drevje, ogradj, najvišje ko in goričko Rajhova domačija. Zadal pa je bila bajta potisnjena v breg, da bi delala čim manj napote. V višini kapi je občinska steza mejila gorico nekega propadlega mestjana, h kateremu je hodil stari v dero, ki je pa z dal ježala tam prepučena sama na sebi; še trave ni nihče požel. Če se je vtila ploha, je tekla strešnica in kaluža s ceste za kočjo, da je zadnja stena lezla že v zemljo. Od vlage je bila zelena že od zunaj in znotraj. Edino okence, ki je prodralo zadnjo steno, je bilo zloženo iz stekla in lepenke. Stavec se je oprezno ozri okrog sebe in zlezal po lestvi na podstrešje.

Lizika ga je opazila: "Franček, skoči po mater! Stari si pa baše zrne za tisto kurbo."

Pri zadnji besedi je zardela. Pogledala je brata.

Ta je povesil oči in rekel tja v en dan:

"Ne grem! Spet se bosta stopla!"

Ko se je vrnil stari s podstrešja, je nekaj nesel pod suktnjo. Videla sta ga Tonek in Tunika, ki je rekla po materinem:

"Zdal ga spet vleče k babi."

Tonek je zaklel. Otroka sta se zdelo sama sebi velika ter sta naprej rila po blatu in delala pogače.

Ko je Janžek prignal s paše, je pozabil na koruzo in zemlje. Sli so se skrivati. — Proti pol dnevu so se naveličali divjanja okoli bajte in skrivanja po podstrešju, gumnu in hlevu. Janžek in Lizika sta jim pa izginila izpred oči.

Spravila sta se v hlev. Oba sta nekaj časa molčala in se nista upala pogledati.

Lizika se je ozrla po hlevu in rekla:

"Dedek so pa šli. Veš kam?" In se je nerodno, kilavo zasmejala.

"Videl sem prekletega staroga. Nekaj je nesel."

"Veš zakaj hcdi?" Isti bolni nasmeh.

"Zavoljo babe."

Fantu je bilo nerodno in kri mu je stopila v glavo...

Zmotil ju je debel človek, ki je stopil v hlev. Ko so se mu oči privadile temi in mu je pogled zašel preko krave, je zagledal otroka.

"Kaj pa vidva? Se lovita slepe miši?"

Počasi se je obrnil na pragu in pomežiknil.

Lizika si je zakrila oči s predpasnikom in zajokala.

"Tu ne bo nikogar doma razen dece. Lepo kravo imajo, lepo, Gunžar!"

Po Janžeku je spreletelo: "Rubež!"

Zginal se je mimo financarja proti Rajhovim. Za njim se je cmerila Tunika. Komaj je racala s svojimi par leti.

Drugi so zbežali v kočjo, Franček je zaklenil vrata za sabo.

"Kravo nam bodo vzeli! — Mati, mati! — Rubež! — Mati! — Molimo, da nam bo ostala krava!"

Pokleknil so na flovnata tla. Raztrgana molitev se je mešala z jokom.

Milika se je prebudila in vekala.

Zunaj sta ostala financar in občinski sluga Gunžar, ki se je opravičeval pred gospodom: "Hribovska deca, ki se boji gosposkega človeka."

"Ampak daleč so že. Kam bi to sploh zdvajalo, če bi ne imeli cerkve, gospode in ječ? Taka deca... Zato pa, kaj človek vsega ne doživi!"

Zakrohotal se je. — "Knjževnost."

Čudna zakulisna igra

Sporazum na račun Rusije?

Ponovno smo že spregovorili o dvoličnosti in kolebljivosti francoske zunanje politike, ki ni bila brez krivde na spremembi političnih razmer v Nemčiji in Avstriji. Od tedaj ima fašizem glavno besedo v Evropi, ker ni bilo in še ni iskrenega soodelovanja med zapadnima evropskima demokratičnima velesilama. Od 1933. leta dalje diktira fašizem Evropi, čeprav so si začasno razne fašistične velesile v laseh. Dasi v zadnjih časih razni fašistiški režimi ne živijo več v medsebojnem prijateljstvu, vendar eden ali drugi fašizem diktira ostalim državam način in tempo nastopanja in jih sili, da uravnava svojo politiko po zahtevah enega in drugega fašizma, namesto da bi vodile politiko v skladu z interesi Evrope in demokracije.

Lansko leto se je zasnovala ideja prijateljskega bloka med Francijo, Češko in Rusijo; ta blok naj bi bil močnejša protutež proti raznim fašizmom. Ta ideja je zvezana z imenom pokojnega Barthouja in češkega državnika Beneša. Barthou je postal žal žrtve marseškega atentata. Kdor veruje v slučaj, naj veruje. Kdor je akromen, bo nasledoval ozadje slovinkega atentata samo do madjarske Janke Puszte. Kdor misli globlje, bo vedel, da so zveze teroristov segale dalje.

Laval je postal naslednik pokojnega Barthouja. Beneš se trudi, da reši njegovo osnovno zamisel. Toda pri vseh svojih najodličnejših sposobnostih ne more Beneš rešiti tega, kar se zamudi ali zagreši drugod. Namesto da bi ustvarili zasnovani blok, namesto da bi se sporazumeli pravočasno z Anglijo, je Laval sklenil nejasen sporazum radi afriških kolonij.

Italijanski otroci izročajo igrače iz kovine vlet, iz katerih bo delala krogle za ubijanje Abesincev.

Pisali smo že o dvolični Lavalovi vlogi med Londonom in Rimom ves čas abesinskega konflikta. Zdaj prihajajo nove vesti iz zakulisne igre.

Nedavno je bila v Švici seja upravnega sveta bazelske banke za mednarodna plačila. Na konferenci se je govorilo o zaščiti bank in denarnega prometa za slučaj vojne. Kapitalisti pač skrbje za to, da se zavarujejo njihove "poslovne zadeve" v vsakih razmerah. Ob tej priliki je prišlo do važnih razgovorov o marsičem.

Znani novinar Pertinat poroča v "Echo de Paris" in gospa Tabonis v "Oeuvre," da je predsednik nemške banke Schacht z uspehom razlagal guberneru angleške banke Montagu Normanu, da sankcije proti Italiji pomenijo veliko škodo za evropsko gospodarstvo, liri in funt šterling. Guberneru francoske banke Tannery-ju je predložil skupno nemško-francosko posredovanje v italijansko-abesinskem konfliktu. S sklicevanjem na izrecno pooblastilo s strani Hitlerja je ponudil pogodbo med Nemčijo in Francijo. "Mi Nemci ne mislimo na to, da bi spreminjali svoje zapadno mejo. Prej ali slej si bosta Nemčija in Poljska razdelili Ukrajino, trenutno smo pa zadovoljni, ako uveljavimo svoj vpliv v baltijskih deželah."

Po "Oeuvru" je bila ta Schachtova izjava povod za posebno ostru izvajanja ruskega poslanika Potémkina, ki je zahteval v Ženevi "nedeljivost miru," to je garancijo za nedotakljivost meja vseh držav. "Daily Herald" za poroča, da je pokazal Laval živahno zanimanje za Schachtove izjave. Poslal je privatnega posredovalca Fernanda de Brinona v Berlin, da tam sporoči, da bo Laval še nadalje zavlačeval sprejetje francosko-ruske pogodbe v parlamentu in da daje svobodne roke Nemčiji v vzhodni Evropi. Zato pa Nemčija ne

"MOJ MALI DECEK JE BIL TAKO SUH - ZJOKALA SEM SE, KADAR SEM GA POGLEDAL."

"Nagovarjati sem ga morala, da je jedel, in nič, kar je pojedel, ni pomagalo, da bi pridobil na teži. Vedno bom hvaležna tisti materi, ki mi je povedala o Trinerjevem grenkem vinu."

Trinerjevo grenko vino je staro, za nesljivo družinsko zdravilo, ki odpravlja zaprtje, pline, nespečnost, slabo sapo, nečistost kože in težave, zrušene s prebavnimi nerodnostmi, in navda z življenjem oslabei tek. Dobite ga lahko v vsaki lekarni.

TRINERJEV ELIKSIR GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chicago

SLOVENSKA NARODNA PORNJA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 16. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pršteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali možane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasnevanju \$1.20 za tednik, so jim to pršteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 6.30
2 tednika in..... 8.60	2 tednika in..... 11.10
3 tednike in..... 12.40	3 tednike in..... 15.90
4 tednike in..... 16.20	4 tednike in..... 20.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 25.50

Za Evrope je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto deparja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznauti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mnen upravništvo snižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

6)..... Čl. društva št.....

7)..... Čl. društva št.....

8)..... Čl. društva št.....

9)..... Čl. društva št.....

10)..... Čl. društva št.....

11)..... Čl. društva št.....

12)..... Čl. društva št.....

13)..... Čl. društva št.....

14)..... Čl. društva št.....

15)..... Čl. društva št.....

16)..... Čl. društva št.....

17)..... Čl. društva št.....

18)..... Čl. društva št.....

19)..... Čl. društva št.....

20)..... Čl. društva št.....

21)..... Čl. društva št.....

22)..... Čl. društva št.....

23)..... Čl. društva št.....

24)..... Čl. društva št.....

25)..... Čl. društva št.....

26)..... Čl. društva št.....

27)..... Čl. društva št.....

28)..... Čl. društva št.....

29)..... Čl. društva št.....

30)..... Čl. društva št.....

31)..... Čl. društva št.....

32)..... Čl. društva št.....

33)..... Čl. društva št.....

34)..... Čl. društva št.....

35)..... Čl. društva št.....

36)..... Čl. društva št.....

37)..... Čl. društva št.....

38)..... Čl. društva št.....

39)..... Čl. društva št.....

40)..... Čl. društva št.....

41)..... Čl. društva št.....

42)..... Čl. društva št.....

43)..... Čl. društva št.....

44)..... Čl. društva št.....

45)..... Čl. društva št.....

46)..... Čl. društva št.....

47)..... Čl. društva št.....

48)..... Čl. društva št.....

49)..... Čl. društva št.....

50)..... Čl. društva št.....

51)..... Čl. društva št.....